

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ ఏకచత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకచత్వారింశః సర్గః ॥

శ్రీరామస్య వనగమనేనాంతఃపురస్త్రీణాం విలాపః పురవాసినాం
సశోకావస్థా చ

తస్మింస్తు పురుషవ్యాఘ్రే నిష్క్రామతి కృతాంజలౌ |
ఆర్తశబ్దో హి సంజజ్ఞే స్త్రీణామంతఃపురే మహాన్ || 2.41.1 ||

అనాథస్య జనస్యాస్య దుర్బలస్య తపస్వినః |
యో గతిః శరణం చాసీత్ స నాథః క్వ ను గచ్ఛతి || 2.41.2 ||

న క్రుధ్యత్యభిశస్తోఽపి క్రోధనీయాని వర్జయన్ |
క్రుద్ధాన్ ప్రసాదయన్ సర్వాన్ సమదుఃఖః క్వ గచ్ఛతి || 2.41.3 ||

కౌసల్యాయాం మహాతేజా యథా మాతరి వర్తతే |
తథా యో వర్తతేఽస్మాసు మహాత్మా క్వ ను గచ్ఛతి || 2.41.4 ||

కైకేయ్యా క్లిశ్యమానేన రాజ్ఞా సంచోదితో వనం |
పరిత్రాతా జనస్యాస్య జగతః క్వ ను గచ్ఛతి || 2.41.5 ||

అహో నిశ్చేతనో రాజా జీవలోకస్య సంక్షయం |
ధర్మ్యం సత్యవ్రతం రామం వనవాసే ప్రవత్స్యతి || 2.41.6 ||

ఇతి సర్వా మహిష్యస్తా వివత్సా ఇవ ధేనవః |
రురుదుశ్చైవ దుఃఖార్తాః సస్వరం చ విచుక్రుశుః || 2.41.7 ||

స తమంతఃపురే ఘోరమార్తశబ్దం మహీపతిః |
పుత్రశోకాభిసంతప్తః శ్రుత్వా చాసీత్ సుదుఃఖితః || 2.41.8 ||

నాగ్నిహోత్రాణ్యహూయంత నాపచన్ గృహమేధినః |
అకుర్వన్ న ప్రజాః కార్యం సూర్యశ్చాంతరధీయత || 2.41.9 ||

వ్యసృజన్ కవలాన్ నాగా గావో వత్సాన్ న పాయయన్ |
పుత్రం ప్రథమజం లబ్ధ్వా జననీ నాభ్యనందత || 2.41.10 ||

త్రిశంకుర్లోహితాంగశ్చ బృహస్పతిబుధావపి |
దారుణాః సోమమభ్యేత్య గ్రహాః సర్వే వ్యవస్థితాః || 2.41.11 ||

నక్షత్రాణి గతార్చింపి గ్రహాశ్చ గతతేజసః |
విశాఖాశ్చ సధూమాశ్చ నభసి ప్రచకాశిరే || 2.41.12 ||

కాలికానిలవేగేన మహోదధిరివోత్థితః |
రామే వనం ప్రవ్రజితే నగరం ప్రచచాల తత్ || 2.41.13 ||

దిశః పర్యాకులాః సర్వాస్తిమిరేణేవ సంవృతాః |
న గ్రహో నాపి నక్షత్రం ప్రచకాశే న కించన || 2.41.14 ||

అకస్మాన్నాగరః సర్వో జనో దైన్యముపాగమత్ |
ఆహారే వా విహారే వా న కశ్చిదకరోన్మనః || 2.41.15 ||

శోకపర్యాయసంతప్తః సతతం దీర్ఘముచ్ఛ్వాసన్ |
అయోధ్యాయాం జనః సర్వశ్చక్రోశ జగతీపతిం || 2.41.16 ||

బాఘపర్యాకులముఖో రాజమార్గగతో జనః |
న హృష్టో లభ్యతే కశ్చిత్ సర్వః శోకపరాయణః || 2.41.17 ||

న వాతి పవనః శీతో న శశీ సౌమ్యదర్శనః |
న సూర్యస్తపతే లోకం సర్వం పర్యాకులం జగత్ || 2.41.18 ||

అనర్థినః సుతాః స్త్రీణాం భర్తారో భ్రాతరస్తథా |
సర్వే సర్వం పరిత్యజ్య రామమేవాన్వచింతయన్ || 2.41.19 ||

యే తు రామస్య సుహృదః సర్వే తే మూఢచేతసః |
శోకభారేణ చాక్రాంతాః శయనం నైవ భేజిరే || 2.41.20 ||

తతస్త్వయోధ్యా రహితా మహాత్మనా
పురందరేణేవ మహీ సపర్వతా |
చచాల ఘోరం భయశోకదీపితా
సనాగయోధాశ్వగణా ననాద చ || 2.41.21 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే ఏకచత్వారింశః సర్గః ||